СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 147. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 27-го червня 1938. No. 147. Jersey City, N. J., Monday, June 27, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. · П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ПРЕЗИДЕНТ ВІДКЛИКАЄТЬСЯ ДО ВИБОРЦІВ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт виголосив у пятницю вечором з Білого Дому радіову промову, в котрій порушив важніші питання політики й взивав населення краю до активної участи в наближаючихся виборах.

На вступі президент подав огляд останньої сесії конґресу, а саме, що конґрес зробив та чого не зробив. Він підкреслив, що закон про мінімальну заплату й максимум годин праці це один з найважніших законів для робітників. Немеңше важною для робітників ухвалою є признання фондів на допомогу й допомогової роботи.

Вказуючи на потребу дальшого „ліберального" законодавства, президент закликав виборців голосувати в осени не за одну або другу партію, але за „ліберальних" кандидатів, себто таких, що вірять у демократичні засади та признають потребу акції уряду для розвязування нових питань. Він заявився за необмежену свободу слова, в чому часописи добачили виступ проти політиків, що стараються вплинути на верх антикомуністичні хвилі. Президент кілька разів осуджував комунізм і фашизм.

РУЗВЕЛТ ЗА ЗБІЛЬШЕННЯ ФОНДІВ НА БОРОТЬБУ ПРОТИ ШПИГУНСТВА.

ВАШИНҐТОН. — У розмові з представниками газет президент Рузвелт висказався за видання федеральним урядом більше грошей на розвій антишпигунської діяльности в Злучених Державах.

Президент не хотів говорити про вже розкриту шпигунську сітку Німеччини та осудив закуплення одною газетою статтей одного бувшого агента федерального бюра про німецьких шпигунів. Президент не згадував газети по імені, але всі газети без того зрозуміли, що він не міг мати на думці нікого іншого, як „Ню Йорк Пост" та Ліона Туру.

АСЕМБЛІМЕН АРЕШТОВАНИЙ ЗА ХАБАРНИЦТВО.

НЮ ЙОРК. — На приказ прокуратора Томаса А. Дюі арештовано Едварда С. Морана, одного з провідників Демократичної Партії в нюйорській стейтовій асемблі, під закидом хабарництва. Прокуратор каже, що Моран узяв у роках 1935—1937 хабарів на $36,000, пообіцявши за це вести в законодатнім тілі роботу згідно з інтересами підкупників.

Підкупили його, каже прокураторія, дві великі корпорації таксівок, котрим Моран, мовляв, обіцяв добитися, дорогою відповідного законодавства контролі над усім перевозом осіб таксівками.

Морана випущено на волю по зложенні кавції в сумі $10,000.

СТАЛЕВІ ПІДПРИЄМСТВА ЗНИЖУЮТЬ ЦІНУ СТАЛІ БЕЗ ПОНИЖЕННЯ ЗАПЛАТИ.

НЮ ЙОРК. — Велике сталеве підприємство „Юнайтид Стіл Корпорейшен" оголосило зниження ціни сталі на $2.50 до $8.50 на тоні, не знижуючи притому заплати робітників, як цього воно пробувало добитися від робітничих юній.

ЮНІЯ В КЛОПОТІ ЧЕРЕЗ МІЖПАРТІЙНУ БОРОТЬБУ.

ДІТРОЙТ (Мішиґен). — Президенти чотирьох дітройтських юнійних відділів автомобільних робітників скликали юнійну конференцію, щоб урятувати автомобільну юнію від розвалу, що їй грозить через боротьбу між фракціями в юнії.

НІМЕЧЧИНА ВЖЕ ВІДПОВІЛА НА АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРОТЕСТ.

ВАШИНҐТОН. — Департамент стейту вже дістав відповідь німецького уряду на протест американського уряду проти зарядження реєстрації жидівських маєтків.

У своїм протесті, висланім до Берліну 9-го травня, американський уряд протестував проти загрози німецького уряду конфіскувати маєтки американських жидів у Німеччині; протест називав це ломанням договорів.

Змісту відповіди американський уряд до публичного відома ще не подав.

ПРОТИЖИДІВСЬКИЙ РУХ У МЕКСИКАНСЬКИХ ЮНІЯХ.

МЕКСИКО. — На тлі кризи в мексиканськім ткальництві промислі в Мексику шириться антисемітський рух. Часописи винують дрібних жидівських фабрикантів за закривання ткальняних фабрик і безробіття 20,000 робітників.

СМЕРТЬ ЛЕТУНІВ-ФОТОГРАФІВ ПРИ ПРАЦІ.

СКРЕНТОН (Па.). — Підчас фотографування сцен стрибку в цирку братів Ринглинґів і Барнума й Бейлі забилися летун Роберт Рейн і фотограф Артур Йонг. Падаючи на землю, літак малощо не розбив один з циркових возів і одно з циркових шатер.

ВОЄННИЙ СОЮЗ?

Генерала Віктора Вілеміна, начальника французької повітряної служби, витає сер Кинґслі Вуд, начальник повітряної фльоти англійської армії, підчас відвідин французького шефа летництва в Лондоні, що їх зроблено, мовляв, на те, щоб зазначити військове зближення між Францією й Англією.

КАМПАНІЯ ВЕТЕРАНІВ ПРОТИ „ІЗМІВ".

Американський Леґіон повіту Ню Йорк ухвалив на своїх зборах прогнати з членства всіх комуністів, націстів і фашистів та повести кампанію проти всіх цих пропаганд.

ДИВНІ КОЛЕКЦІОНЕРИ.

Англійці виявляють дивний нахил до колекціонерства. Коли хтось збирає видання книжок, старі книжки, марки або цікаві витинки з часописів — це можна ще зрозуміти. Одначе є збирачі, яких нахил до збирання якихось предметів, чи дрібничок справді оригінальний і небуденний.

Нпр. якийсь добродій Олівер із Торквай не збирає часописних статтей, лиш заголовки. Правда, добрий заголовок багато означає, але добродій Олівер мусів би мати хіба геніяльну память, щоб міг запамятати значіння тих усіх надписів, якими він витапетував свое мешкання.

РАДІО РЯТУЄ ПОДРУЖЖЯ.

Недавно в Ріо де Жанейро трапилася подія, що радіо звело знову разом подружжя, яке кілька літ жило вже у розводі з собою.

Антоніо і Хуаніта Ґомез розвелися по довшім спільнім житті. Опісля, по розводі, сім літ не чували вони нічого одно про одного. Недавно Антоніо Ґомез попав у самоходову катастрофу і зазнав притому доволі важких ран. У лічниці, куди його відвезли, перевели йому операцію. Підчас недуги він пригадав собі про свою жінку і хотів, як сам казав, ще перед смертю побачитися з нею.

Пієлуванка звернулася телефоном до радіової стації (очевидно приватної) і просила надати відповідний заклик від хорого. На щастя, пані Ґомез, яка мешкала в Буенос Айресі, почула той заклик, негайно вибралася в дорогу і по короткому часі була вже при ліжку свого мужа. Від того дня приходила вона щоденно і чотири тижні пізніше Антоніо Ґомез знов одружився зо своєю давньою жінкою.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Маючи на увазі, що в липні відбудеться контроля майна й діловодства У. Н. Союзу, головна канцелярія мусить приготовити для контролі всі замкнення з днем 30-го червня. Тому просимо секретарів тих відділів У. Н. Союзу, що ще досі не прислали належностей, прислати їх так, щоб ці належитості були в головній канцелярії не пізніше як 30-го червня перед полуднем.

ДАВ СОБІ РАДУ З ГРАБІЖНИКАМИ.

До таксівки Макса Стейнберга в Брукліні, Ню Йорк, уcіли поспішно два чоловіки. Шофер чув, як вони в розмові чванилися вдалим грабунком. Не багато думаючи, шофер переїхав червоне світло недалеко від поліцая. Як поліцай, казавши шоферові задержатися коло хідника, підійшов до нього, цей оповів поліцаєві про розмову своїх пасажирів. Поліцай арештував їх і повів на поліцію, де їх розпізнали як справжніх учасників грабіжу одної крамниці.

ЗВУЧИТЬ ЯК ЗАГАДКА.

Одна і та сама особа того самого дня була три рази карана за ту саму провину. Це загадка, але дійсність, якої досвідчив на собі Віктор Мек-Ковлін з Ошави (Канада).

Його провина була в тому, що він, везучи меблі з Ошави до якоїсь там місцевости, не мав на свому троку приписаних комерційних плит і через це був у дорозі аж три рази задержаний патрулюючою на дорогах поліцією.

Тому, то аж з трьох місцевостей нараз вилинули проти нього оскарження до ошавського суду. На ці три оскарження дав. Ковлін у суді таку відповідь: „Мені трапилась нагода заробити пару долярів, щоб заплатити останню рату за трок і я, по правді сказавши, зариксикував тим разом і згодився відвезти ті меблі, хоч я не вибрав комерційних плит."

Суддя велів йому заплатити лише судові кошти.

ЗА НЕПОШАНУВАННЯ ЖИДІВСЬКОГО СВЯТОЧНОГО ДНЯ.

Вихованці місцевої рабінатської школи в містечку Тельше, у Литві, обурені, що в одній фризієрні в суботу працюють, намагалися „злінчувати" власника цього заведення — жида. Цю акцію припинила місцева поліція, що розігнала демонстрантів. Тоді демонстранти скликали велику нараду жидів до синагоги. В цій нараді взяли участь кілька рабінів, виховників школи. Учасники наради уформували похід і вдруге намагалися здемолювати фризієрню та злінчувати власника і робітників. Поліція арештувала кільканадцять осіб, між ними 4 рабинів і 9 вихованців школи.

ЩАСТЯ В НЕЩАСТІ.

Гарна молода англійська Люіза Філіпс відзискала недавно память, яку стратила була 4 роки тому.

Як двадцять-літня дівчина, студіювала вона в паризькому університеті медицину. Люіза стратила своїх батьків і жила у своєї тітки в Парижі. Одного гарного дня вибралася вона на автомобілеву прогульку, підчас якої трапилася їй важка катастрофа. Віз перевернувсь і Люіза впала задом голови на вуличний брук. Притім заломила собі череп. У наслідку тієї катастрофи дістала сперш у запалення мозку, потім утрату памяти. Коли зовсім вилікувалася з ран і запалення, не могла собі нічого пригадати з того, що досі пережила. Молода студентка не пригадувала собі своїх батьків, всі медичні мудрощі теж вилетіли їй з голови і вона, хоч зріла людина, мусіла вчитися писати й читати, як мала дівчинка.

Недавно грала Люіза Філіпс ситківку і підчас гри несподівано поховзнулася й упала на голову. Раптом вона пригадала собі цілу минувшину. Вона, наче та казкова королівна. Рожечка, пробудилася з довгого сну. Вона кинулася негайно до книжок і на своє превелике вдоволення ствердила, що все те, що вона досі студіювала, якнайкраще памятає і нові справи теж зовсім добре розуміє.

Таким чином нещасний упадок став для Люізи Філіпс справжнім щастям.

БАНДИТ ЗДУРНІВ ПЕРЕД ДІВЧИНОЮ.

До одного склепу панчіх у Торонті ввійшов бандит, вибрав пару панчіх за 55 ц. і, подавши дівчині одно-долярoвий банкнот, зажадав, щоб вона видала йому решту з того доляра, але передала йому негайно всі гроші, які вона має в касі.

Дівчина, зрозумівши, з ким має до діла, спокійно відповіла йому, що в касі нема ані цента і що вона йому звернé його власний доляр, якщо він підпише посвідку звороту того доляра. Бандит завагався і не знав, що робити. Та дівчина настоювала, щоб він ту посвідку підписав, бо інакше вона не може звернути йому доляра. Збентежений бандит зрікся свого доляра і втік. Поліція ще того самого дня його арештувала.

НЕ ДАЮТЬ ПРАЦІ Й НЕ ПУСКАЮТЬ НА ЗАРОБІТКИ

ЛЬВІВ. — Це загальне явище на українських землях під Польщею, що українець не може дістати роботи, коли про ту роботу рішає польська влада чи польське підприємство. Є одна тільки зарада: змінити обряд і принести метрику з костела. Так пише „Новий Час". І подає, як позбавляють праці українських робітників, що донедавна працювали на залізничім шляху Ярослав-Рава Руська. Часопис подає назвища тих, що їх видалили з цієї роботи чи до неї не приняли. Заразом подає, що польські старества роблять перешкоди тим безробітним українцям, що хочуть шукати праці в Німеччині. Їм не дають дозволу на виїзд.

ВІДІБРАЛИ ДЕБІТ ЧАСОПИСОВІ „НАЦІОНАЛІСТ".

ВАРШАВА. — Польська Агенція Телеграфічна подає, що міністерство внутрішніх справ відібрало дебіт і заборонило поширювати виданий у Ню Йорку двома мовами, українською й англійською, часопис „Націоналіст".

ЗАРИЦЬКА ДАЛІ В ТЮРМІ.

ЛЬВІВ. — „Новий Час" подає, що вістка, яку подала преса про звільнення з тюрми Катерини Зарицької, виявилася, на жаль, неправдивою. Вістку поширила Польська Агенція Телеграфічна, себто напів урядова інституція, а за нею подали її й українські часописи. Зарицька сидить у тюрмі як засуджена за участь у замаху на польського міністра Перацкого.

УКРАЇНСЬКИЙ КОМІСАР.

ВІДЕНЬ. — З прилученням Австрії до Німеччини назначено комісарем над усіми українськими товариствами у Відні і на всій території Східної Мархії (так тепер називають Австрію) радника д-ра Омеляна Тарнавецького, довголітнього й заслуженого голову Українського Клюбу. У Відні вважають українці це назначення незвичайно щасливим, бо радник Тарнавецький тішиться загальною пошаною всієї української кольонії, й то завдяки своїй дотеперішній діяльності. Це той винятковий чоловік, який міг би як емерит нічим не турбуватись і спокійно жити, а який проте віддає ввесь свій час і труд громадянським справам. Подібних комісарів назначують тепер з уряду. Вони відповідають перед владою за діяльність товариств і мають досить широкі повновласті.

ЗАКАРПАТТЯ І „ЖИДІВСЬКА РЕСПУБЛИКА".

УЖГОРОД. — Чеський жид д-р Бон пише в чеській газеті „Розвой" про те, що чеська влада повиннаб створити на Закарпатті „жидівську республику" на викроєній для цього спеціяльній території.

ЧЕХ РЕПРЕЗЕНТАНТ НАШОЇ МОВИ.

УЖГОРОД. — „Українське Слово" у статті „Коли це вже зміниться?" пише про цілодержавний зїзд культурних працівників чехословацької республики, що відбувся в Празі при кінці травня ц. р. Було там коло 700 делеґатів. На тім зїзді подали представники окремих народностей республики перегляд культурної праці, виконаної для свого народу за останніх 10 років. Кожний референт був з крови й кости сином свого народу та говорив своєю рідною мовою: чех по чеськи, словак по словацьки, німець по німецьки, поляк по польськи, мадяр по мадярськи, а русин-українець — ніяк. Замісць нього реферував чех д-р Хмеляж, начальник шкільного референту, який зачав читати свій реферат по чеськи, а потім нібито по „карпаторуськи" з чеським наголосом і чеською вимовою. Але так каліцтв ту „карпаторуську" мову, що зачав знову продовжувати реферат по чеськи. Ось так виглядала на тім зїзді репрезентація українського народу в Чехословаччині!

Деж наші представники?

На те згаданий часопис відповідає так: „Їх у дійсності нема. Вони тільки формально існують, бо колиб у дійсності ми їх мали, то вони не допускалиб до того, щоб у нашім краю сталися такі аномалії. На чолі нашого шкільництва стоять люди, які чужі нам по народности, а вони нами управляють, вони нас представляють, вони говорять не нашою мовою в нашім імені, хоч і своїх відповідних людей маємо досить".

ХОВАВСЯ В УКРАЇНІ.

ВАРШАВА. — Маршалком варшавського сойму вибрано полк. Валерія Славека, що до світової війни брав участь у революційній польській боротьбі, а від 1905 року стояв на чолі бойової організації. Був неразарештований московською владою. Рятувався від тюрми тим, що ховався в Україні, звідки знову повертавсь до нелеґальної акції в користь Польщі. —

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ШПИГУНСЬКА НАГІНКА

Останніми часами Америка є свідком широко закроенної нагінки на заграничних шпигунів. Велика лава присяжних судів у Ню Йорку вже постановила поставити на суд 18 осіб, обвинувачених за шпигунство, а прокураторія заповідає, що на цьому справа не скінчиться, що слідство в цій справі ведеться далі та що за першим процесом наступлять дальші. Натякають притому, що буцімто в цій справі пороблено незвичайно цікаві відкриття.

Властиво справа не повинна вважатися чимсь сензаційним. Військове шпигунство — ніщо ненормальне. Кожний уряд займається ним правильно як одною з рутинових робіт, що до нього належить. Мінімальною вимогою в тім огляді є протишпигунство, себто слідження за шпигунами чужих держав.

В тому огляді Америка, здавалось би, знаходиться в винятковім положенні. Відділена океаном три тисячі миль на один бік, а океаном 7 тисяч миль на другий, вона не дуже то потребує займатися шпигунством проти інших держав. Одначе й вона не може не цікавитися чужими шпигунами, що управляють своє ремесло в її границях. Ці шпигуни часто про це забувають. Загальну політичну свободу в Америці, брак поліційного догляду, питомого тоталітарним державам, вони вважають за „білу карту" для шпигунства: їм здається, що за цим тут ніхто не слідкує та що в такій свобідній країні всякому чужому аґентові вільно робити, що йому подобається.

Через те розкриття шпигунської сіти послужить цим людям як звичайна добра осторога, що, не зважаючи на політичну свободу краю й на брак поліційного догляду, американський уряд не спускає очей зо справи свого безпеченства.

До цього справа обертається в звичайних межах. Одначе ті межі вона переходить, як американський суд подає виразно, бо шпигунства доконувано на користь Німеччини. Звичайно в таких справах, навіть як вони доходять до публичного суду, держави, на користь котрої робиться шпигунство, не подається. Виглядалоб це на мимовільний висказ суду, але тут федеральний уряд подбав, щоб ніхто такого висновку не робив та щоб усі знали, що він самий добре про таку згадку Німеччини знає й на це годиться. Виходить, що американський уряд хоче повести проти діяльности шпигунів у своїх границях рішучішу акцію, як це звичайно водиться.

Деякі ґазети, пишучи про цю акцію федерального уряду, додають, що перед закриттям сесії конґресу ходили в сенаті чутки, що сенатори мають підчас конґресових ферій студіювати пильно заграничні справи та що департамент стейту хоче, щоб загал громадянства занявся живіше заграничною політикою Америки з огляду на крайню серіозність світового положення.

Людям, що проживали в Америці підчас світової війни, вся ця нагінка на шпигунів пригадує живу давнину. Такою нагінкою уряд звичайно роздуває в народі военного духа. В цей спосіб і пояснять деякі ґазети цю шпигунську мельодраму: мовляв, Америка рахується з можливістю війни.

УКРАЇНСЬКИЙ СЕЛЯНИН І ПОЛЬСЬКИЙ СУДДЯ

В „Ділі" з 11. червня ц. р. пишеться про тугість української нації і про її незломну впертість у дрібній муравлиній праці, та про докази великого патріотизму, які проходять здебільша зовсім непомітно, а які проте є „імпонуючими показниками життездатности нації".

У звязку з тим читаємо ось що:

„Час до часу чуємо напр. про таку оборону українського національного імени, яка не рахується з ніякими можливими прикрими наслідками. Ось напр. відбувався два дні у львівському суді процес, зрештою за цілком неполітичну справу: крівава сільська бійка за дівчину. Перед трибуналом станув гурток свідків із старим господарем (батьком дівчини) на чолі. Суддя звернувся до них із запитом, чи хотять присягати по польськи, чи по „руску". По „українськи", спокійно відповів старий ґазда. Тричі запитував суддя, п. Циґан, свідка та в поденервованому тоні пояснював, що нема української присяги, а тільки польська і „руска", і тричі відповів свідок-селянин, що хоче присягати по „українськи". Те саме повторилося з його донькою, 18-літньою сільською дівчиною, після чого суддя не запитував уже нікого більше, тільки відчитав український текст присяги".

А далі пише „Діло" ще таке: „Бувають і інші докази привязання до рідної нації, без огляду на існуючу дійсність, яка неодному патріотові каже жаліти, що не вродився напр. анґлійцем. Маємо на думці жертву майна, найбільшу жертву, що її поруч із жертвою крови та жертвою праці можна складати на жертівнику батьківщини".

Потім іде згадка про нашу жертвенність на „Рідну Школу" й інші культурні установи, а зокрема про жертви, зложені тепер на Український Шпиталь у Львові, причім згадано і жертвенність української іміґрації в Америці.

Полк. Евген Коновалець

(Дещо з промови, виголошеної на Жалібній Академії у Відні 4. червня 1938).

Упав у бою великий воїн!

Полковник Евген Коновалець, вожд українських націоналістів, згинув 23. травня від пекельної машини, підкиненої аґентами ҐПУ в Ротердамі. Ця вістка потрясла всім українським національним загалом, бе огляду на територіяльну чи партійну приналежність кожного. З Далекого Сходу, з американських прерій і канадійських фарм, із пралісів Бразилії, з галицьких сіл, з волинської політичної джунґлі— словом, з усіх сторін, де тільки бється українське серце, від старих і молодих, від давніх фронтовиків, учасників нашої визвольної боротьби, й від бойовиків української національної революції доходять до нас вістки про жалібні маніфестації в честь незабутнього нам усім полковника Коновальця.

Світова війна, а опісля революція у Східній Україні 1917 р. зустріли покійника вже по той бік Збруча, куди він дістався 1915 р. як полонений у боях на Маківці. Але революція застала його вже не як невідомого студента університету, що з університетської лавки пішов на фронт, а як людину, що в дрібній громадянській діяльності у своїй вужчій батьківщині у Львові і львівському повіті та в орґаніаційній праці серед українського студентства мала вже вироблений політичний світогляд і авторитет серед своїх, здобутий небуденними спосібностями та даром дуже тонкої політичної інтуїції.

Отак здає він собі дуже добре справу з того, що в революційному безладі не пактуванням про демократичну рівність, не умовами на письмі будується власну державу. Тобто, що Україна моглаб собі промостити шлях до державности тільки тоді, якщо малаб власну національну армію. Тому то і творить тоді покійник, повний молодечого запалу та завдяки своїй жертвенній праці і невсипущій енерґії і всупереч тодішнім керманичам української політики, Січове Стрілецтво, без сумніву найкращу тоді бойову частину, якій припало завдання здобувати й боронити українську державу. А бої на вулицях Киева з большевицькими бандами, охорона новоутвореного українського уряду перед наступаючою большевицькою навалою Муравйова, а врешті врятування цьогож уряду перед большевицьким полоном і правильний відворот на Житомир — це в головних рисах перша діяльність Січових Стрільців під командуванням Евгена Коновальця, що й уможливлює заключення берестейського миру. Того миру, який признав українську державну незалежність і видвигнув українське питання на европейський і міжнародній форум. Отак не Грушевський і не Любинський чи-там Севрюк, але Січове Стрілецтво, та перша здисциплінована і глибоким патріотизмом овіяна бойова українська сила, дала підставу до заключення миру в Бересті. В тому часі величавий вїзд у Київ та звільнення України від большевицьких банд це все заслуга полк. Коновальця та Січового Стрілецтва.

Колиж приходить час гетьманського перевороту, що не дає змоги Січовим Стрільцям розбудуватися, то вони переходять зо своїм командантом до Білої Церкви, щоб з крісом при нозі бути в кожну хвилю готовими йти в бій за відновлену українську державність і національний український уряд. Тому теж полк. Коновалець по основній нараді зо своїм штабом та Стрілецькою Радою відкидає предложення гетьмана Скоропадського стати прибічною сторожею гетьмана і його уряду. Він бачив, що політика гетьмана не веде до закріплення української держави. Постійна русифікація українського уряду, дозвіл приїзду в Україну всяким чорносотенним діячам на товсті посади, розбудова білоґвардійських військових відділів, а врешті проголошення Скоропадським федерації з білою Москвою — це все показало наглядно, на що спромігся гетьман. І отак Січове Стрілецтво стає знову до бою за українську державність, зрісши за Директорії до сили корпуса.

Але й оконечна ліквідація Січового Стрілецтва не є кінцем роботи й боротьби його командира за остаточне визволення української нації.

Не пішов полк. Коновалець спочивати на лаврах минувшини та шукати спокійного пристановища в т. зв. „леґальній", „реальній" політичній роботі на західньо-украніських землях. Його безмежна любов батьківщини, його незломне бажання визволити Україну ставить його перед чергові завдання. Свідомий того, що тільки боротьбою, без огляду на жертви, можна добути волю, він творить новий корпус, нові відділи бойовиків, збудовані на нових засадах, приладжених до заіснувавших обставин. Отак він творить і очолює Українську Військову Орґанізацію (УВО), те, на військовій дисципліні побудоване, революційне підпілля, що не дає на західньо-українських землях закріпитись польському окупантові та не дає українському народові, стомленому затяжним боем, заснути чи попасти в зневіру і дефетизм. І з цим наступає новий період праці неструдженого і незломного колишнього командира Січових Стрільців. Приходить момент переїзду за кордон, щоб отак, з одної сторони держати всі нитки праці підпілля у своїх енерґійних руках, а з другої, піддержувати звязок з нашою розпорошеною по всьому світі еміґрацією, виховувати своїм впливом та особистістю нових борців, а перед світом нести високо прапор української державної незалежности.

Але на творенні й вихованні нових кадр революційного підпольного воявства діяльність покійника не обмежується.

Силою своєї тонкої інтуїції він пізнає, що самі кадри боевиків УВО не вистарчають, що їх завдання не сміють обмежуватися тільки на територію Західньої України і що вони не сміють бути тільки анонімною силою підпілля.

Своєю орґанізаційною творчістю він хоче обхопити цілість усіх українських земель. І отак творить покійник як надбудову Орґанізацію Українських Націоналістів, надає їй нового змісту, але й нових завдань, що мають виповнити цілість української державницької дійсности. Він започатковує український націоналістичний рух, у якому Орґанізація є орденом, головним носієм і пробойовиком визвольної і державницької української ідеї.

Але ті всеобіймаючі завдання та свідомість великої відповідальности перед нацією й історією абсорбували його всеціло. Виснажуюча нерви й організм праця виорала на його молодому обличчі глибокі сліди і присипала його волосся передчасною сивиною. „Сивію під тягаром праці і тих труднощів, що вічно стоять на нашому шляху" — жалувався іноді покійник перед своїми найближчими співробітниками, хоч у його очах горів завжди дивний вогонь запалу справжнього бойовика. Бо не при зеленому столі, ані не окружений хмарою адютантів, ні не маючи державного апарату під рукою, вів він свою працю та переводив у життя свої постанови. Навпаки, вічно з нараженням свого життя, вічно в обличчі смерти як гонена ворогами жертва, не знав покійник ні властивого родинного життя, ні не мав сталого місця пристановища. Затеж він був усюди, де того вимагала потреба, не оглядаючись на ніякі труднощі. І ота невсипущість у праці, незломна енерґія і готовість самопожертви свого здоровля і навіть життя для добра України — це характеристичні риси його особи. І тим саме прикметам треба виключно приписати те, що він, уроджений під стріхою галицької волости, у відносно молодому віці здобув собі великий авторитет у своїх і чужих та глибоку любов і привязання своїх співробітників.

Отимто вороги здавали собі добре справу з того, що уявляє собою особа й імя вожда Коновальця для України!

Звідтіляж ті їх, уже від років підготовлювані, намагання, спаралізувати його діяльність, і спроби большевиків згладити полк. Коновальця з цього світу, яких завершенням став оконечно морд у Ротердамі.

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Дописувачам до відома: Щоб оминути повторювання у списах жертв ріжних збірок, а також у згадках про ріжні імпрези, свята, концерти панахиди і т. п., прийматимемо тільки ті дописи і списи жертв, які є висилані з місцевостей **просто до „Свободи", а не інакшими шляхами.**

О. Луговий. Автор застерігає за собою всі права.

ЗА УКРАЇНУ

(ВІРА БАБЕНКО)

Повість із часів революції і повстанської війни у Великій Україні. (В двох частинах).

Частина перша

11)

— Почуємо. Еґеж. Може говоритиме про того гетьмана.

— Обдурить вас. Цеж німець! Австріяк! — злісний шепіт з кутка.

— Тихо! — цитькають селяни.

Під церквою величезна юрба вояків і селян. Зацікавлені шепоти, сміх, переконування снуються по натовпі. Вийшов командант і все стихло. Кілька тисяч голов з німим вижиданням повернулися до нього.

Гострим зором провів командант по натовпі. Зустрінув втуплені в нього сотки очей прихильного, послушного воядтва, ще більше очей зацікавлених, байдужих, та зустрінув і ворожі, злобні очі, що в останній мент, не похопившися змінити свій ворожий вираз, опускалися вниз.

— По очах можна тут пізнати і ворога і прихильника — подумав командант. — Але щож я, вояк, скажу їм? — запитав сам себе.

Натовп ждав непорушно. Командант мовчки обводив усіх очима.

— Українці! — голосно й уривано почав по хвилевій мовчанці, мов рубав кожне слово. — Не першина мені вже чути, що нібито ми йдемо установлювати царські порядки в Україні, хочемо привернути землю і фабрики попереднім власникам, ба, хочемо прилучити Україну до австро-угорської імперії. Хто розпускає ці чутки, думаю, відомо вам: це або плачені аґітатори червоного московського уряду, або місцева біднота, малоземельні і безземельні селяни, що з недостачі землі повірили в обіцянки московських большевиків і несвідомо виконують розкладову працю серед українського селянства, розділюють його на ворогуючі табори і тимсамим помагають Москві в її плянах знищення України. Німеччина й Австрія, виславши свої війська в Україну, не мають на меті відбудовувати колишню російську імперію, ні, тимбільше, прилучити Україну до своїх володінь. Вони зобовязалися лиш допомогти українському урядові звільнити край від московських військ, зміцнити українську державу своєю мілітарною силою, поки Україна не сформує своєї армії, української.

— Що за приятелі з москалів, знаємо з історії. Були часи, коли московські війська громили і нищили все живе в Україні, ще гірше від татар. Вирізували не тільки дорослих, але і малих немовлят. Було так з Батурином, Ромнами, Стародубом, на недалекій колишній Запорізькій Січі і в багатьох інших містах і селах України. Певно, мені можуть сказати, що це наказували чинити царські московські уряди. А тепер у Москві соціялістична совєтська влада і вона невинна за прогріхи старої Московщини. Та ніяка інша, а соціялістична московська влада розстрілювала тисячами чоловіків, жінок і недолітків, як ось у Києві; мало того: ще гірше царських військ знущалась і мучила українських дітей, мстилася ще навіть над їх трупами. Чули, думаю, за різанину під Крутами. І цього не можна вам забувати! Треба памятати це й тим, що йдуть у всьому на руку Москві.

Шепіт знову полетів по юрбі. Для більшости зібраних ці відомості були очевидно нові. Рудий пошептав щось зо Степаном і той став продиратися наперед.

— Дозвольте щось спитати, пане старшино, — сказав він, стаючи перед самим командантом.

— Прошу, дуже радо відповім — сказав командант.

— Це, бачите, — замнявся зніяковілий Степан, — мене там просили спитати. Чи ви самі, так би сказати, чи ви з панів, чи ні?

— Ах, це ви хотіли знати? Можливо, я повинен був від того почати — усміхнувся командант, а далі звернувся до зібраних:

— Тут спитали мене, якого я походження. Може ще декому з вас це цікаво, отже розповім. Мої батьки вбогі селяни. Малим я пас і вівці і корови, приходилося заробляти і на панських ланах.

— Мужицький син! — загуділо у натовпі.

— А скільки ваші батьки землі мали? — пробубонів з натовпу Семен.

— На ваші десятини більше не було як пять на вісім душ родини.

— Ну, а як же ви вивчилися на официра? — вже сміліше запитав Степан. — У нас і на двацятьох десятинах людина не встані посилати дітей до шкіл.

— Бреше! — викрикнув Семен. — Не бачите, які білі руки? Він ніколи і не брався за селянську працю.

І пустився втікати. Кілька стрільців кинулися за ним і за ковнір привели до команданта. Семен оглядався по натовпі в надії, що його прихильники обстануть за ним. Але ніхто не обізвався... Натомісць полетіли крики обурення і насмішок:

— Бач, як осмілів? Старшину зневажає!

— Всипатиб йому добре!

— Еґеж. Він тут усю околицю бунтує.

— Це тутешній найбільший большевик. Аґітує за московських товаришів.

— Сподівається, що большевики його паном зроблять.

— Ось, як — сміявся командант. — Пустіть його, хлопці. Він і так дуже бідний. Ось що, чоловіче, — заговорив суворо до Семена, коли вояки пустили його. — Коли ти провадитимеш і надалі цю свою аґітацію, то тебе, як ворохобника, відпровадять у тюрму. Памятай!

— Я ніякої аґітації не проваджу — злякано зрікся Семен. — То видумують на мене тому, що я бідний.

— Як же не провадиш? — крикнули кілька селян з гурту. — А хто з Бреґманом ревком збирався орґанізувати? Га? Пане команданте, всипати йому з десяток шомполів. Може забуде московських товаришів, та думатиме, щоб жінку та дітей прокормити.

— Ах, то ти такий? Ну, то ми можемо поговорити з тобою трохи інакше! — гостро сказав командант.

— Ліпше відпустіть його, пане команданте, — попросив священик. — Він сам не знає, що робить.

— Пожалійте! Я вже більше не буду! — опустивши винувато голову, пробубонів Семен.

— Належалоб тебе відпровадити в повіт, та вже нехай. Шкода твоїх дітей. Ну, то йди і пильнуйся! — наказав йому командант.

Семен швидко зник з натовпу, потихо кленучи селян і вояків. Злобно присягався в думках, що він селу того не подарує... Зустріне ще колись і тих вояків, і команданта, що виставили його на посміх. Зустріне і віддячиться всім. О, віддячиться. Хібаб не був він Семен Рудий...

Наступної ночи, зоставивши слабу жінку і двоє дітей на поталу долі, Семен зник із села.

VIII.

Віче закінчилося спокійно. Вчинок команданта з Семеном знову приєднав симпатії селянства не тільки до нього самого, але й до галицького відділу. Командант радив без ворохобні очікувати розпорядків нової гетьманської влади, а тоді вже зайняти відносно неї таке становище, на яке вона заслугуватиме. Серед свідоміших селян знайшлося багато прихильників гетьманату. Знайшлися в селі і вояки з частин, колись підлеглих гетьманові, стало відомо і те, що в листопаді й ґрудні 17 року зукраїнізовані дивізії корпусу гетьмана загородили і відстояли Київ перед натиском збольшевиченого російського ґвардійського корпусу. Відома стала праця гетьмана над зорґанізуванням Вільного Козацтва у недалекій Київщині. Імпонувало селянам і те історичне значіння гетьманату, що персоніфікував відрубність України від Московщини та міць і силу Козацької України. Приходили на думку Хмельницький, Сагайдачний, Дорошенко, Полуботок... Може цьому гетьманові вдасться нарешті довершити те, чого не змогли давні гетьмани.

— Гетьман!... Не Хмельницький, не Дорошенко, алеж бо і ґеніяльні люди нічого не вдіють, коли не мають сприятливих обставин. Нехай Бог помагає гетьманувати, а нарід, хлібороби, піддержать господаря краю. Лад заведеться, та й землі чейже дадуть... Земляж в Україні переважно в посіданні чужинців: москалів, поляків, німців, навіть греків. Чомуж українці-селяни мають вічно бути жадними землі, господарювати на кількох десятинах, а чужинці володітимуть тисячами десятин?... Нехай випроваджуються у свої краї, а до України їм зась. Чейже гетьман розуміє це і твердою рукою переведе реформи, наділить кожного, хто любить землю і бажає на ній працювати.

Так міркували селяни, слухаючи закликів команданта і свого священика бути вірними і слухняними українській державі та її гетьманові.

Та перші розпорядки нової влади викликали розчарування в селян. Закон, що привернув право власности на більші земельні посілості; пізніші контрибуції і карні експедиції для стягання їх, часто-густо, зрештою, орґанізовані самими поміщиками за ласкавим дозволом повітових і губерніяльних старост (у більшості випадків тих же поміщиків і більших промисловців, чужинців з походження, або вихованих у московському дусі і тісно звязаних культурно й економічно з Московиною малоросів), підірвали до решти і те невелике довіря українського селянства до гетьмана, яке той у початках свого володіння мав. Проваджене в нелюдський спосіб, при допомозі мадярських, німецьких та російських офіцирських частин, стягання контрибуцій, морди, знущання над селянами і робітниками, палення сіл, переповнення українських тюрем, свідомими українцями і діячами, — все те викликало невдовзі протиакцію ще в перших місяцях гетьманату. Народній гнів і незадоволення вибухли повстаннями, кріваво здушуваними знову виключно чужинецькими силами, довели гетьманат до упадку.

(Далі буде).

З ДНЯ

ПОХВАЛИ І ЗАХОПЛЕННЯ.

Нераз до редакції приходять листи здокорами, що редакція „зіпсувала допис", „переробила його як за напасть", „повикидала з нього найкращі гадки" і т. д. В таких випадках шукаємо „незіпсованого" допису і порівнюємо його ще раз зтим, що видруковано. А коли нема оригіналу, то стараємося ще раз приглянутись ближче до того, що видрукуване: чи воно так погано звучить, як це нам докоряють.

В ЧОМУ ПОЛЯГАЄ „ЗІПСУВАННЯ".

У більшості випадків переконуємося, що те „зіпсування" допису, на яке нарікає дописувач, полягає в тому, що редактор, справляючи допис, повикорочував ті надмірні похвали, якими автор допису нагороджував місцевих аматорів, бесідників, декляматорів, співаків, чи музик, або викинув довгий ряд імен таких учасників програми, які може тільки появились на сцені і сказали яке слово, або й того ні.

Нам треба було так зробити, поперше, тому, що ті імена забирають у газеті дороге місце; подруге, тому, що таких довгих дописів інші читачі, з інших міст, не хочуть читати. Їх читає тільки мале число читачів з тої місцевости, з якої походить допис. Наша газета є для читачів з цілої Америки і не можна занадто переладжувати її таким матеріялом, що має виключно місцевий характер. Вкінці, третьою, найголовнішою причиною, є це, що такими надмірними похвалами ми псуємо тих, яких хвалимо.

ЛЕГКОДУШНІ ПОХВАЛИ.

Коли хтось дуже похвалить когось іншого, хоч останній нічого такого надзвичайного не зробив, то тим зробив останньому тільки хвилеву приємність. Але на далеку мету він зробив йому тяжку кривду. Бо своєю похвалою зродив у нього таку думку, що той уже осягнув досконалість, що він уже мистець, а через те не потребує над собою вже далі працювати.

Це вже така вдача людей, що вони дуже поквапно вірять у свої знамениті прикмети. А такому чоловікові, який думає про себе, начебто він не знати що, є дуже тяжко звернути увагу. Найлекшою критикою він зараз ображується і думає собі в серці, або й на голос відповідає: „Е, що ви знаєте. Мені розумніші люди від вас говорили, що я знаменитий артист, музика, бесідник", чи що там. Собі на клопіт він повірив твердо в те, що хтось інший сказав йому тільки як комплімент, як пусту похвалу.

ТРЕБА ЗНАТИ МІРУ.

Зрозуміло, що занадто гостра критика, яка відбирає комусь розмах, відвагу і віру в себе, також не є добра. Не треба ніколи так критикувати, щоб витворити в чоловіці переконання, що, мовляв, він до нічого. Треба нераз сказати чоловікові кілька теплих слів заохоти. Але рівночасно з тим треба також отверто сказати, що він далеко ще не є досконалий; що він мусить над собою працювати. Бо тільки через тяжку працю, получену зо здібностями, можна в нинішнім вимагаючім світі щонебудь осягнути. Хто не працює над собою, то хоч він і має вроджені здібності, нічого в житті не здобуде.

Людина, яка не бачить своїх помилок, своїх недомагань, ніколи не може робити поступів. Вона осягне певну висоту і на ній зависне, маючи те внутрішне переконання, що вона осягнула все, що можна було осягнути.

РОЗУМІЄМО ДОПИСУВАЧІВ.

Ми роуміємо, що дописувачі нераз тому вихвалюють когось, чи наводять багато імен, щоб когось не образити. Коли вони згадають імя одної дитини, чи дорослої особи, то думають собі, що треба згадати і другу і третю — всіх. Також не пасує, думають вони собі, похвалити одну дитину, а згнити другу. А що скажуть родичі тої дитини? Можна собі через те наробити ворогів.

Тому вони, щоб уникнути ворожнечі з боку своїх знайомих, хвалять усіх гуртом. А в редакції трапиться таке, що редактор, справляючи допис, викине одно чи більше назвищ, а також зчеркне якусь похвалу. Ось тоді допис виходить „зіпсутий", „покалічений", „змарнований". Під такий допис ім навіть не хочеться свого підпису покласти і вони волілиб, щоб редакція була їх цілком не підписувала. Часто вони й отверто кажуть, що через ті поправки редакція „виставила їх в громаді на сміх".

ЗАКИДИ НЕ ОПРАВДАНІ.

Такі закиди не оправдані. Ми мусимо дивитися на життя не з боку самих похвал і з боку хвилевої приємности. Треба глядіти на життя на далеку віддаль і брати під увагу користі або шкоду, яку ті похвали принесуть людям у будучині. Маючи це на увазі, наші дописувачі не повинні боятися висказувати правду. А з другого боку, ті особи (чи їх діти), які не дістали в газеті найвищих похвал, не повинні брати собі того занадто до серця. На далеку мету розважна критика принесе їм користь, за яку вони будуть вдячні тим, що мали колись відвагу їм висказувати їхні помилки і недомагання.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Набули вищу освіту.

Темнота є чи не найбільшим лихом, яке придавило наш нарід. Бо якби не вона, то ми таки булиб сьогодні вільним і незалежним народом. І ось тому треба нам радіти, коли бачимо, як збільшаються ряди наших просвічених людей, як збільшається число таких, що здобули вже й вищу освіту. Ось тому хочу згадати за кілька осіб з нашої молоді, що покінчили вищі школи.

І так, покінчила Темпл Каледж панна Евгенія Слободян, донька Теодора і Климентини Слободян, що є членами У. Н. Союзу, а їх син Петро є секретарем великого відділу У. Н. Союзу: братства св. Володимира, від. 105. Молода Евгенія звязана з українським життям від наймолодших літ. Покінчила українську школу в Найставні і володіє поправно українською мовою. Наука в каледжі відтягнула її трохи від активности в нашім житті, бо треба було вчитись і не завести надій родичів, що старалися, щоб допомогти донці скінчити школу. Гай скул скінчила Евгенія з відзначенням і дістала безплатну чотиролітню науку в Темпл Каледж, який покінчила також з відзначенням, одержавши $200 як нагороду і рік безплатної науки в університеті Темпл. Евгенії, що одержала ступінь „бечелор оф саенс ін едюкейшен", пропонують посаду вчительки, але вона хоче далі студіювати.

Молодий Мирон А. Пащук, син п. Антона Пащука, бувшого головного контрольора У. Н. Союзу, покінчив Темпл Каледж, одержав ступінь „бечелор оф саенс ін комерс", і переходить на правничий факультет для дальших студій.

Панна Юлія Журибіда покінчила „прімедікал корс" у Мавнт Сейнт Джозеф Каледж, одержала ступінь „бечелор оф саенс" і переходить на медичні студії. Є донькою гром. Адама Журибіди.

Панна Степанія Москалюк покінчила тепер університет Темпл і одержала ступінь „местер оф едюкейшен".

Олександер Довбенкко покінчив правничі студії, але про нього вже була згадка в „Свободі".

Панна Марійка Кісь, дочка Ілії й Розалії Кісь, покінчила Музичну Академію, одержала свідоцтво на вчительку гри на фортепіяні. А тепер отвирає свою школу. Є вона відома зо своїх виступів на радіо, як і на концертових та інших. Є також касієркою товариства Молодечий Союз Українок ім. Наталі Кобринської.

Усім їм бажаємо зо щирого серця якнайкращих успіхів у житті. А зокрема бажаємо їм, якщо ще хто з них не є в У. Н. Союзі, щоб став членом отої великої нашої Родини.

Степан Слободян.

ВУНСОКЕТ, Р. АЙ.

Протестаційне віче.

Дня 11. червня ц. р. в салі готелю „Блекстон", при вулиці Клінтон, відбулося в нашій місцевості протестаційне віче. Віче було улаштоване заходами місцевих і позамісцевих відділів ОДВУ і 29 від. Союзу Українок, щоб запротестувати перед культурним світом проти знущань чужих займанців над нашим народом. Віче відкрила пані Марія Липська, предсідниця місцевого відділу Союзу Українок. Пояснивши ціль віча, вона покликала на голову віча предсідника ОДВУ Юрія Самборського, котрий обняв провід віча і в своїй короткій промові пояснив присутнім його ціль. На секретарів покликав Олексу Косюка й Івана Панькова. Потім покликав на бесідника віча Василя Іваника з Ню Йорку, який на початку своєї промови візвав присутніх-громадян повстати з місць і мовчанкою віддати останню пошану покійному полк. Евгенові Коновальцеві, вождові українських націоналістів, убитому московським чекістом у Ротердамі. Потім переповів коротко життя покійного Е. Коновальця і його праці для України. Опісля бесідник зреферував вороже поступовання усіх чотирьох окупантів українських земель; як вони в ганебний спосіб нищать усе, що українське. При кінці промовець сказав, що Україна стає предметом торгу ріжних ворогів. Одначе тільки чин і боротьба українського народу відновлять волю України. Далі забрав голос М. Чагарин, котрий у своїй промові вичислив усі ворожі брутальні напади, нищення наших церков і українських інституцій, як також сказав про заборону ворогами ювилею „Просвіти" й про загарбання площі „Сокола-Батька". Потім виголосив промову о. В. Каськів. При кінці своєї промови бесідник сказав, що ми були не тільки думкою, але і ділом націоналісти. Кожний повинен прирікти собі, що доки життя його, буде поборювати ворогів українського народу. Потім прочитано резолюції. Їх принято одноголосно. Резолюції вислано до всіх великих держав. Накінець предсідник закликав публику зложити жертви на покриття коштів і визвольну боротьбу. Присутні зложили $31.45. Закінчено віче відспіванням „Ще не вмерла Україна" і „Не пора". Жертви зложили: П. Біньковський $2; К. Оліяр $1.50; по $1: М. Стасишин, о. В. Каськів, о. Мостенський, О. Рекрут, Л. Самборський, М. Литвинець, І. Тепер, П. Гук, о. Червінський, Н. Вецал, Д. Бабій, К. Бабій, М. Прус, Т. Стойко, М. Біньковський, Я. Семчук, О. Колiник, М. Чагарин, Г. Бойко; по 50 ц.: М. Кінаш, Ю. Ходоровська, М. Лисська, Т. Лаба, І. Паньків, М. Колісник, А. Пророчок, О. Ксюк, Ю. Самборський, П. Кацюба, Журба, І. Маланчук; решта дрібними.

Іван Паньків, Олекса Косюк, секретарі віча.

НАЙМЕНШИЙ ЧОЛОВІК СВІТУ.

Павло Дель Ріо, найменший чоловік світу, розмовляє з газетярами в канцелярії свого нюйорського завідувача. Дель Ріо має 18 літ життя, важить 12 фунтів і має 19 цалів висоти. Він родився в Мадриді, столиці Еспанії. Його батько був високий 6 стіп і 2 цалі, його мати 5 стіп і 6 цалів. Його брат має 6 стіп висоти й б'еться з биками, а його дві сестри — карлички.

Вираз.

— Батько: — Сором тобі! Як ти можеш називати свого професора ідіотом? Що то за вираз?!

Син: — грецький.

ВЕЖА УСПЕНСЬКОЇ ЦЕРКВИ У ЛЬВОВІ

Вежа Успенської (Волоської) церкви у Львові, при вулиці Руській, належить до найвеличавіших будівель Львова і заразом є першою окрасою міста. Всі чужинці-туристи, які приїжджають до Львова, не можуть надивуватися її красі.

У другій половині 16-го століття жив у Львові бездітний старець Давид, що давніше займався торговлею і доробився був великого майна. Він постановив при Успенській церкві побудувати вежу (дзвіницю). Згодив майстра Петра Красовського, спровадив потрібний будівельний матеріял і 1567 р. почалася будова вежі. Два роки тревала вже будова, на яку Давид видав 3,500 золотих ринських і вже була доволі висока. Нараз з причини зле заложених фундаментів стала вежа розсуватися і вкінці вся завалилася. Майстра Красовського засудили і покарали, а старець Давид, тронутий тим нещастям тяжко занедужав і з журби помер.

Немалий жаль огорнув і церковне братство (пізніше назване Ставропигійським) бо втратило і прикрасу церкви і не бачило змоги відновити будову.

Та в 1570 році на засіданні Ставропигії інший багатий член того церковного товариства, Константин Корнякт (що походив із грецької родини) сказав, що радо понесе всі жертви, щоб побудувати нову вежу, ще тревалішу і гарнішу від попередньої. Зараз тогож року (1570) приказав спрятати румовище, а в 1571 р. поклали нові фундаменти, а до кількох літ довели діло до кінця.

Константин Корнякт був брат славного на той час львівського купця Михайла Корнякта, по якого смерти (1563 р.) одідичив він увесь, дуже великий маєток. З історії відомо, що Корнякти були в близьких взаєминах із славним молдавським авантурником Яковом Деспотом, що (як і Корнякти), був родом із Греції.

Константин Корнякт крім великих грошей мав величезні добра у Львівській і Перемиській Землі. Можна сказати, що належав до найбагатших людей у Галичині, тому і він сам і сини його поженилися з доньками найзнатніших родів.

Для новопобудованої вежі недоставало ще дзвонів. Старі дзвони не були відповідної величини, не мали теж доброго голосу, а церковне братство не мало грошей, щоб справити нові. Допоміг тут щасливий припадок. У 1585 році приїхав до Львова Йоахим, патріярх Антіохії, що збирав датки на піднесення підупалих святинь і гнобленого духовенства в Сирії. Патріярх замешкав при Успенській церкві. Він занявся радою, наукою й очищуванням обряду церковного від посторонних примішок, упорядкував міське братство, видав для нього статут, заохочував до оснування школи грецької і словянської мови та піднесення підупадаючої друкарні та відмурування величавої церкви. Для переведення в діло такого важного наміру видав патріярх відозву до руських (тоді ще численних) вельмож і руського народу і взивав присилати датки для церковного братства. Успіх відозви був великий і братство одержало доволі фондів для здійснення своїх плянів.

Ледви вмістили перший великий дзвін на вежі церкви і задзвонили на Службу Божу, став уже і спір готовий. Сусідні домінікани завидували русинам дорогих і звучних дзвонів і заскаржили русинів до міської ради, щоб їм заборонили дзвонити тоді, коли в домініканів правиться богослуження. Міська рада, хоч й тоді нераз далася в знаки русинам, всетаки домагання домініканів признала „задалекойдучими" і постановила, щоб русини під карою 30 гривен не важилися на вежі дзвонити, коли в домініканів говориться проповідь.

Рік 1570, коли то почали будову теперішньої вежі, був іще з іншої причини важний для українців. Того року видрукували першу досі відому книгу церковно-словянською мовою. Друкар Іван Федорович, що втік перед переслідуваннями з Москви, приїхав до Львова, оснував друкарню і 25-го лютого 1570 року почав друк „Апостола".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На народні цілі.

На забаві в громадян Сидлярів з нагоди Зелених Свят гості зібрали між собою $7 на ріжні цілі. Зложили по $1: обоє Сидлярі, обоє Назарі, обоє Видники, обоє Сидоровичі, М. Миськів; по 50 ц.: пані Мороз, пані Сайм. Соха, Софія Соха. З того призначено $4 на визвольну боротьбу і вислано їх через Обєднання. Решта призначена на іншу ціль.

М. Сурмач.

———o———

СТЕЙПЛЕТОН, Н. Й.

Для родини бл. п. полк. Коновальця.

На панахиді за душу бл. п. полк. Евгена Коновальця, вождя українських націоналістів, що відбулася 12 ц. м. в ново заснованій прав. парохії в Стейплетоні, Стетен Айленд, зібрано $10. Ті гроші, згідно з розпорядком владики Богдана, вислано через Обєднання для опечаленої вдови по бл. п. Е. Коновальці.

І. В. Дармонь.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

На інвалідів.

У молодят Василя й Ольги Попович на поправинах 29. травня ц. р. гості не забули про народні цілі. На зазив Олекси Яськова вони зібрали між собою $8.30, які вислано через Обєднання на українських інвалідів.

Петро Гринів.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Для родини бл. п. полк. Коновальця.

Жіноча організація Червоний Хрест, від. 18, на своїх місячних зборах рішила вислати $5 для вдови по пок. Е. Коновальцеві, замісць вінка на могилу голови від. ОДВУ ч. 20, Михайла Бінашевського. Гроші вислано через Обєднання.

Тетяна Гринів.

Наслідки дідичности.

Вона: „Іноді ти стаєш дуже чоловічий, іншим разом дуже бабієш. Як воно пояснити?"

Він: „Це наслідки дідичности".

Вона: „Що! Твій батько був такий?"

Він: „Ні, але половина моїх предків була чоловіками, а половина жінками".

НАТИСК НА ТІЛЕСНИЙ ВИШКІЛ У ЧЕХІЇ.

Один з відділів чеських соколиць, що має брати участь у 10-тім сокільськім конгресі в Празі (30. червня до 6. липня).

ПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Питання: Я прибув до Злучених Держав 1923 року і зараз після того змінив своє назвище, котре для американця було тяжко вимовляти. Коли я женився, тоді теж подав моє змінене назвище. Тепер маємо двоє дітей, котрі теж таксамо пишуться. Задумую одначе при найближчій нагоді почати старання для одержання американського громадянства. Чи я переступив який закон, приймаючи нове назвище? Як треба підписатись на аплікації про громадянство?

Відповідь: Ви не зробили ніякого переступства зміною свого назвища. Аплікацію можете підписати своїм назвищем, виясняючи на відповіднім місці аплікації причини такої зміни. Одначе не забудьте подати назвище, на яке Ви приїхали до Злучених Держав, цебто, як було подано на Вашім заграничнім пашпорті та корабельній карті, бо таксамо переписано до іміграційних реєстрів. Коли не маєте певности про те, як Ваше оригінальне назвище було написане по англійськи, то порадно є пояснити в аплікації цю обставину і накреслити кілька здогадних підписів. Якщо не будете обережні при виповнюванні аплікації, то провірка Вашого леґального приїду на сталий побут з урядових записок іміграційного бюра може показатись неможливою.

Питання: Я вже був жонатий, коли приїхав сюди 1913 року. Одначе через війну я не міг спровадити до себе своєї жінки. Довгі роки не мав я відомостей від неї. Нарешті я дістав листа від приятелів з інформаціями, що моя жінка померла 1934 року. Зараз після того я вдруге оженився. Потім той лист з відомостями про першу жінку затратився, але його тут мої товариші читали. Чи буду мати які перепони підчас старань про тутешнє громадянство?

Відповідь: Жаден натуралізаційний суд не прийме до відома Ваше оповідання. Від Вас вимагатимуть предложення урядового доказу про смерть Вашої першої жінки, в формі метрики смерти, виданої відповідними властями у тій державі, де жінка померла. Далі таку метрику треба перекласти англійською мовою й затвердити у нотаря. Без такого посвідчення Вашу петицію на громадянство, по всякій правдоподібности, відкинуть. Що більше, можуть заквестіонувати справу леґальности Вашого другого подружжя.

Питання: Я є американською громадянкою, але мій чоловік прибув до Злучених Держав 1922 року нелегально. Чи може він стати американським громадянином? Ми бажаємо затягнути державну позичку на будову дому. Чи це можливо, хоч чоловік не є тутешнім громадянином?

Відповідь: Ваш муж у теперішню пору не може стати громадянином, хоч є можливість, що сесія конґресу, котра тепер продовжується, прийме закон, на підставі котрого він зможе леґалізувати свій тутешний побут, а опісля стати громадянином. Нема такої вимоги, щоб аплікант на державну позичку мусів бути американським громадянином. Не бачимо ніякої причини, чому Ви з чоловіком не можете подаватись на ту позичку.

Питання: Чи ви могли б сказати мені, скільки Чужомовне Інформаційне Бюро (ФЛІС) числить за зладження відповідних паперів для чужинця, котрий тут перебуває нелеґально, а котрий бажає виїхати до Канади, щоби там дістати іміграційну візу? Я чув, що цілий кошт виносить яких $75.

Відповідь: Ви безперечно відноситесь до так званої канадійської передекзаменаційної процедури. Певні чужинці, котрі є управнені до позаквотної або упривілейованої візи, а саме: жінки, чоловіки, та малолітні діти американських громадян, можуть леґалізувати тут свій побут через виїзд до Канади по візу. Ф. Л. І. С. нічого не рахує за свої услуги у звязку з виготовленням потрібних паперів для одержання канадійської візи. Аплікант мусить заплатити $18 американському урядові за візу і поголовну таксу, а в додатку, роуміється, кошти подорожі до Канади і назад. Ці видатки можуть виносити від $50 до $75. По близші інформації вдавайтесь на таку адресу: Foreign Language Information Service, 222 — 4th Avenue, New York, N. Y.

ПОЛІТИЧНЕ ВБИВСТВО У ДЕМБІЦІ.

Три брати Вуйціки, Йосиф, голова клясового професійного союзу у Дембіці (західня Галичина), Едвард і Іван, напали на Йосифа Рочняка, як він виходив з весілля, вдарили його деглем по голові, а як він упав, стріляли до нього з револьверу. Третій з братів добив раненого ножем. Польська преса подає, що це вбивство на політичному тлі. В часі ревізії у Вуйціків знайшли на подвійному дні куфра багато матеріялу для комуністичної пропаганди.

———o———

КОЛІР МАСЛА.

Природний жовтий колір масла є у близькому звязку з вітаміною А, що міститься в маслі. Коли порівнювали скількість барвника й вітаміну А в ріжних сортах масла, запримітили, що масло з місцевости Давос (на висоті 1,600 м.) має більше, а масло з низин має менше барвника й тимсамим більше вітаміни А.

Зайвий клопіт.

Один шотляндець приїхав перед кількома роками до Берліну. Шотляндець переходив попри Бранденбурські ворота й загубив одного сотика. Шотляндець шукав його дві години. Потім покликав поліцая, одначе за сотиком і слід застиг. Важко зажурений вибрався шотляндець до Шотляндії, але на прощання сказав поліцаєві:

„Якби ви могли його таки знайти...

Десять літ пізніше згаданий шотляндець знову приїжджає до Берліну. Він іде до Бранденбурських воріт і бачить, що саме в тому місці, в якому він загубив одного сотика, робітники розкопують вулицю. Шотляндець пристає засоромлений і каже:

— Алеж, мої панове! Цеж справді зайвий клопіт для одного сотика!...

———o———

Дасть собі раду.

Тетка Соня каже до малого Ромця:

— Ким ти будеш, Ромцю, як виростеш?

— Стрільцем, — каже Ромцьо.

—Як будеш стрільцем, то ворог може тебе забити.

— Ну, то я буду ворогом.

ТАРЗАН ПІД ВОГНЕМ. (27)

Та, не знаючи про долю хлопців, Тарзан відносно був спокійний. Він був певний, що остаточно виявиться, що він невинуватий, і його випустять. Роздумуючи над тим, якби то найскорше видістатися з тюрми, він рішив доказати свою ідентичність. Він звернувся до сторожа, щоб той покликав капітана Д'Альберта. А коли капітан прийшов, Тарзан заговорив до нього:

„Зведіть вислати телеграму до свідків у Лондоні, які потвердять, що я є справді Тарзан". На те капітан різко відповів: „Хочеш мене взяти на підступ? Ні, це тобі не вдасться. Звідкіля я знаю, що це за люди, ті твої свідки?" Тепер Тарзан приняв трохи грізну поставу і заговорив: „Пане капітане, в імя справедливости я домагаюся, щоб ви вислали цю телеграму"!

Капітан знизив плечима. Він сам знав, що на ньому, як представникові влади, лежить обовязок справедливо розсуджувати справи. Колиж бо він був такий певний, що це Тарзан схопив його доньку. Треба було йому тільки признаня самого Тарзана, ну, і повороту доньки. Він відійшов, щоб виконати прохання Тарзана, хоч у серці був переконаний, що це Тарзанові не поможе.

Глибоко в нетрах два хлопці наражували своє життя, щоб на свій спосіб помогти свому укоханому Тарзанові. Вони навіть мали свого роду приємне почуття, що тим докажуть Тарзанові, що вони теж можуть бути потрібні і корисні. Та покищо вони були ще дуже далеко від успіху. Вони мали проти себе двадцять жорстоких дикунів.